

Landemodeberetning 2009

Af biskop Lise-Lotte Rebel

Velkomst

Det er dejligt at se, hvordan det årlige landemode i den grad er blevet et samlingspunkt for Helsingør stift. Noget vi ser frem til og glæder os til hele året. Det er mange gange jeg efter et eller andet arrangement i stiftet får en hilsen med fra menighedsrådsmedlemmer, præster og ansatte, hvor det lyder: Vi ses igen til landemodet! Hjertelig velkommen endnu engang til jer alle!

Vi har nu haft en god gudstjeneste – og en fin frokost, hvor snakken er gået muntert. Det er jo netop det, der sker ved en gudstjeneste. Den frigør en masse energi og glæde – og ja, munterhed.

De nordiske folkekirker

Som bekendt har der lige været bispevielse i København, hvor biskop Erik Norman Svendsen blev afløst af den nye bispekollega Peter Skov-Jakobsen efter en lang og ikke ganske ukompliceret valgkamp med to runder. Ved den lejlighed blev jeg igen mindet om, hvor forskellige de nordiske lande dog i grunden er. Det gælder ikke mindst i kirkelig mentalitet. Som mange sikkert så på TV, så begyndte dagen med gudstjeneste. Om aftenen var der officiel middag med kirkeministeren som vært. Ved den lejlighed begav det sig – som det ofte sker efter en lang og alvorlig dag - at middagen udviklede sig i en rigtig god og munter tone. Der var gode taler, sange og megen latter. Til stede var biskopper fra hele Norden og sågar fra England. Efter middagen udbrød en svensk bispefrue spontant: ”Jeg vil være dansk, for de danske biskopper de ’skratte og skratte’.” Det kunne jeg kun tage som en kompliment. Knap så flatterende var imidlertid den norske reaktion, som havde vanskeligt ved at skjule, at det vist nok var lidt rigeligt med den megen morskab. ”For det er jo trods alt en *bispevielse*,” lød det på klingende norsk.

Ja, sådan er vi jo så forskellige, og vi behøver ikke være ens. Men jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg er taknemmelig for at være i et stift - Danmarks dejligste stift! - hvor der er kort vej både til smil og latter. Tak for det!

Som jeg læste på et skilt for nogle år siden uden for en kirke i USA. Der stod: *Don't let worries kill you – let the Church help!* – ”Lad ikke bekymringer tage livet af dig – lad kirken hjælpe!”

Sekularisering og kirke

Nu er der ganske vist mange, som mener, at folkekirken har grund til at have bekymringer. Det er der nu ikke noget nyt i. For bare nogle få årtier siden var det en udbredt opfattelse, at religionens tid var ved at være forbi. Jo mere oplyste og veluddannede vi blev, jo mere naturvidenskaben vil kunne forklare, jo mindre brug ville der blive for at tro på Gud. I de senere år har vinden vendt. Profetien om religionens død er i dag stort set afblæst. Uanset hvor megen videnskab og teknik, der kommer til, så tyder intet på, at mennesker skulle være hørt op med at tro på Gud. Religionen er kommet for at blive. Samtidig er det dog tydeligt, at gudstroen former sig forskelligt. Det vil jeg komme lidt ind på senere. En af dem, der for år tilbage profeterede om religionens ophør, professor Hans Jørgen Schanz, idehistoriker fra Århus, skriver nu i sin nyeste bog, som hedder *Modernitet og religion*, at ”i forhold til en lang række store spørgsmål, som mennesker ikke kan lade være med at beskæftige sig med, fordi de nu engang er mennesker og ikke dyr eller sten, i forhold til alle disse spørgsmål er moderniteten tavs. Men det er religionen ikke.” Kristendommen har altså stadig et ord at skulle have sagt – også i vores moderne verden. Her er der med andre ord en erkendelse af, at selvom naturvidenskaben er nået langt, og selvom vi lykkeligvis kan kurere mange sygdomme og i det hele taget ved hjælp af videnskaben kan indrette os langt mere komfortabelt end tidligere generationer, ja, så forstummer de store spørgsmål ikke, som mennesker altid har haft. Naturvidenskab kan sige noget om, *hvordan* verden er indrettet. Men videnskaben kan ikke fortælle *meningen* med, at den er blevet til. Eller hvad meningen er med mit liv. Her må vi lytte efter andre stemmer: Kulturen, kunsten og litteraturen byder sig her til med sine fortolkninger. Men vigtigst af det hele, så taler kirken om de ting, der har med meningen at gøre. Om meningen med det hele. Et menneske kan blive bragt til standsning af det spørgsmål om mening. Det kan være en pludselig glæde: Hvorfor er jeg her? Hvorfor får jeg lov at leve et liv, som er så rig en gave? Eller det modsatte: Hvorfor skulle netop jeg rammes? Hvorfor blev jeg eller en af mine kære syg?

Spørger et menneske her til videnskaben, så får det det svar, at det kan takke sig selv for sin lykke eller ulykke, sin livsstil, sine gener, sin familie. Det er der hverken megen taknemmelighed eller megen trøst over. Kirkens budskab, derimod, det lyder, at uanset hvem du er, og hvad du har gjort,

så er der plads for dig – både når du kommer med din lykke, og når du kommer med din skyld. Der er plads for dig, både med dit skrig efter mening og med din taknemmelighed over livets gave.

”Os har og vor Herre kær: ingen sjæl han glemmer,” synger digteren Ingemann. Og det er et helt andet, et helt anderledes svar end alle de svar, vi selv eller videnskaben kunne komme i tanke om. Derfor har vi kirken. For at det svar, for at det nærvær, det åbne rum skal være der for os. Som åbent.

Kristendom og religionsbegreb

Jo, kristendommen og kirken er kommet for at blive. Men her må vi så komme med en indskudt bemærkning. Ikke al religion er det samme, ikke al religion er lige god.

Udefra set kan det måske tage sig ud, som al religion mere eller mindre er det samme. Sådan vil f.eks., den nye aggressive ateisme gerne se på det. Den melder sig stærkt på banen i kølvandet på, at religion er blevet en del af det offentlige liv. Den nye ateisme hævder uden blusel, at der ikke er forskel på religion. Al religion er voldelig. Al religion er sådan set det samme. Og derfor skal den udryddes af det offentlige rum. Fadervor er overgreb mod sagesløse skolebørn, hvorfor det må afskaffes. Helligdagene skal have andre neutrale navne, som ikke henviser til kristendommen – for al religion er skadelig. Ofte møder vi et begreb om religion, som forsøger at hænge det hele under samme paraply. Og med en sådan opfattelse er der vel ikke noget at sige til, at det kan være vanskeligt for folk at kende forskel på religionerne og de religiøse traditioner. Men jeg mener, vi er kommet til et punkt, hvor det er på tide at gøre op med den forestilling. Der er ganske enkelt forskel. Der er forskel på kristendom og nyreligiøsitet. Der er forskel på kristendom og asatro. Der er forskel på kristendom og islam. Det er ikke alt sammen det samme. Det er ikke blot forgreninger af en og samme religiøse virkelighed. Det er på tide at få sagt det helt tydeligt og umisforståeligt. Kristendommen taler om Gud på en anderledes måde, end al anden religion gør. For kristendommen taler om den Gud, som selv kom til verden, for at bære verdens synd og fald. En Gud, som selv lader sig ramme – af kærlighed. Det billede af Gud, vi møder her, i kristendommen, det er et billede, som skænker frihed og glæde til mennesker. Det er et billede af Gud, som gør os frie til at leve det daglige liv med dets udfordringer – også de udfordringer, som stilles af den politiske situation. Kristendommen er ikke en ideologi. Kristendommen er ikke et system, der omfatter regler for alt i tilværelsen. Derfor har kristendommen f.eks. heller ingen forestillinger om, at vi skulle

kunne føre en politik i Guds eget navn. Vi kan kun føre en menneskelig politik, menneskelig med de muligheder og begrænsninger og det ansvar, som følger heraf.

Da vi for nogle år siden her i stiftet påbegyndte arbejdet med at støtte inderen Reuben Mark, blev dette tydeligt for mig som aldrig før. Reuben Mark, som mange vil kende, er en kasteløs kristen inder, der nu har taget sin ph.d. grad. Han er præst og efterhånden en slags souschef på en præsteskoie, og han gør en stor indsats både for gadebørn og for uddannelse af præster til kristne kirker i Indien. Da Reuben Mark fortalte om, hvorledes kastesystemet, som i grunden er ulovligt i dag, stadig gør sig gældende mange steder i Indien, om drab på døtre, som ikke er så værdifulde som sønner, om den religiøse undertrykkelse – da blev det tydeligt for mig og for mange andre, hvad det vil sige, at vi lever i et land, der har været præget af kristendommen – og ikke al mulig anden religion – gennem tusind år. Jo, det er nødvendigt at skelne mellem religionerne. Vor tro er ej på hvad som helst. At der er forskel på religionerne, det har i virkeligheden altid været anerkendt af den danske stat. Lige så længe der er noget, der kunne kaldes Danmark, det danske folk, eller ”dannerne” har dette folk nemlig haft et særligt forhold til kristendommen. Det er – lykkeligvis – en historisk kendsgerning af den slags, som ikke bare kan laves om. Heller ikke selv om nogen skulle ønske det. For det er der tilsyneladende nogle som gør, i disse år, folk, som ønsker at løsne båndene mellem den danske stat og kirken.

Kirke - stat

Lige siden Harald Blåtand for mere end tusind år siden skrev på Jellingestenen, at han gjorde dannerne kristne, har der eksisteret et nært forhold mellem kirken i Danmark og det danske folk.

Sådan er det stadig, selv om der i den mellemliggende periode er sket mange og store ting: Ved reformationen i 1536 blev båndene til Romerkirken og dens pave kappet over, men hele det danske folk fulgte kongen, Christian III, og blev lutherske. Christian III og hans efterfølgere sendte danske teologistuderter til Wittenberg, til Martin Luthers by, for dér at lære den evangelisk-lutherske tro fra grunden af. Således at de kunne tjene troen og dens udbredelse, når de vendte tilbage til Danmark. (Det vidste selv Shakespeare, som vi skal høre om lidt senere i dag.) Der blev oprettet skoler, fattigforsorg, der blev indsat præster og degne, for at befolkningen skulle dannes som gode kristne borgere. Med Grundloven af 1849 blev det fastslået, at ingen skulle være tvungen til at være

medlem af den danske kirke. Men samtidig blev kirken, som den absolutte majoritetskirke i Danmark indskrevet i grundloven, hvor den blev kaldt den evangelisk-lutherske kirke. Folkekirken.

Hermed fik vi den ordning af kirkens forhold, som indtil denne dag har været gældende, og som jeg mener er et absolut gode, vi skal kæmpe for at bevare. På den ene side har den enkelte borger sin fulde frihed i religionsspørgsmål. Ingen er tvunget til at være medlem af folkekirken. Vi har religionsfrihed, en af de meste fundamentale rettigheder for et demokrati: at enhver frit kan tro og dyrke sin religion, som man vil. Denne frihed er indskrevet i Grundloven, og den skal vi værne om. Men langt størsteparten af landets befolkning har frivilligt valgt at bevare medlemskabet af folkekirken med de rettigheder og forpligtelser, det nu engang medfører. I dag er ca. 82 % af landets befolkning medlemmer af folkekirken, hvilket fortsat gør det naturligt, at kirken også bevarer den tilknytning til staten, som er fastlagt i Grundloven, og som indtil videre har kunnet samle et bredt politisk flertal på tværs af mange skillelinjer. Folkekirken er en del af vores fælles historie.

Nogle stiller spørgsmålet, om Grundlovens bestemmelser om den evangelisk-lutherske kirke som den danske folkekirke og med dens statsunderstøttelse er diskriminerende. Vi ved, at f.eks. katolikker og baptister har prøvet at rejse spørgsmålet ved domstolene. Selv mener jeg ikke, at det er diskriminerende. Det er respekt for vores historie, ligesom religionsfrihed er respekt for, at staten ikke tvinger nogen til at være medlem af et bestemt religiøst samfund. Og hvis det skulle vise sig, at der er tale om en slags positiv særbehandling af folkekirken, så må det være noget, der kan rettes op på i forhold til andre religionssamfund, uden at det skulle være nødvendigt at adskille stat og kirke. Jeg må i den sammenhæng tilføje, at den avisand, som har blafret i sensommervinden, gående ud på, at et flertal af de danske biskopper skulle have en adskillelse af stat og kirke på en slags hemmelig dagsorden – jeg må sige, det så tydeligt jeg kan - at det har altså ikke noget på sig.

Økonomi

Men vi må indrømme, at der er en lille stigning i udmeldelserne af folkekirken. Det bliver jævnligt serveret som nyhed i adskillige medier: ”Flere melder sig ud.” I parentes bemærket har procenten for udmeldelser af folkekirken de seneste år været anslået til ca. ½ procent om året. Men det er steget til lidt over én procent udmeldelser om året. Det skal vi selvfølgelig tage alvorligt. Vi har været forvænt med, at kristendommen nød opbakning fra langt den overvejende del af befolkningen. Men nu begynder det så småt at smuldre med denne indforståethed. Og det skal vi selvfølgelig ikke sidde overhørig. ”Eksperternes” forklaring på den større udmeldelsesprocent

hænger sammen med finanskrisen. I krisetider, hævdes det, kigger mennesker mere på deres økonomi, og de finder så ud af, at kirkeskatten er et af de steder, man kan spare.

Lige før sommerferien brugte det statsstøttede danske TV i DR's bedste sendetid tiden på at udregne, hvor mange kroner vi mon kan spare, hvis vi vælger folkekirken fra. Og hvor meget billigere det eventuelt ville blive, hvis man lod "humanistisk" forum eller "ateistisk" selskab strikke et ritual sammen i de svære overgange, vi som mennesker står i, ved dødsfald, ved fødsel, ved vielse. At forslagene, der blev præsenteret, kun viste sig at være sølle udtyndede efterligninger af kirkens gamle og gennemprøvede ritualer, ja, det satte det hele lidt i relief. Det var først og fremmest et spørgsmål om penge. Som om det hele handler om, hvor mange kroner jeg, lille jeg, mon kan spare ved at melde mig ud, som om der ikke også er andre ting i verden, der betyder noget. Det havde i mit perspektiv været ulige mere interessant, hvis man havde stillet det omvendte spørgsmål: Hvad kommer vi til at mangle, hvad er det, vi ikke kommer til at høre, hvis vi vælger kirken fra? Hvad mister vi, hvis vi ikke længere vil lytte til de store ord, som kommer til os? Ikke mere vil give os tid til at være sammen om det største i Guds hus? Ikke mere vil samles til gudstjeneste, til dåb, synge en salme, bede et fadervor? Ikke havde noget som helst, der var holdbart, når det for alvor kom til stykket?

Så i stedet for at spørge: Hvad kan vi spare, må vi spørge os selv: Vil og kan vi undvære at høre og konfronteres med det Ord, som sætter vort liv ind i dets rette sammenhæng? Nej vel! Men det betyder, at denne fælles glæde ved folkekirken, den må vi også i fællesskab styrke og arbejde med at give videre, så vi også i fremtiden må have et sted at mødes for at høre det Ord, som vi ikke kan leve uden. Og som vi skal række videre ind i den tid, som er vores.

Jeg har i den seneste tid været optaget af en roman, *Nattog til Lissabon* hedder den. I bogen er der en fantastisk tale om den modsigelse, som kirken er her for at give rum og ord for. Den holdes af en begavet gymnasieelev på bare 17 år. Han kæmper med den kristne tro, han tvivler, men han kan ikke slippe denne kamp. Den 17-årige siger: "Jeg ville ikke kunne leve i en verden uden katedraler. Jeg har brug for deres skønhed og ophøjethed. Jeg har brug for dem som en modsigelse mod uniformernes gråmelerede ensformighed. Jeg vil høre orglets brusen. Jeg har brug for det som en modvægt mod marchmusikkens skingre idioti. Jeg vil læse bibelens magtfulde ord. Jeg har brug for dem som en modvægt mod sprogets slaphed og parolernes diktatur. En verden uden alt dette ville

være en verden, hvor jeg ikke gad leve.” Så vidt den 17-årige. Med ungdommens klarsyn siger han, at verden ville være en anden uden den modsigelse, som kirken er her for at lade lyde. Sådan har det været, siden kristendommen kom til os for mere end tusind år siden. Kirken er her som et værn og en trøst – som en oprejsning for det faldne menneske, det menneske, der forgæves længes efter at blive til noget, og som et ord til det menneske, der mener at kunne klare sig så udmærket uden Gud. Ja, kirken ligger her som en afsløring af og en modsigelse af al vor smålighed og latterlige selvoppustethed.

Der er nogle ting, man først opdager betydningen af i det øjeblik, man må undvære dem. Sådan tror jeg, mange har det med folkekirken. Det kan synes så nemt i dagligdagen at undvære kirken, hvis ikke man kommer der så ofte. Men ved et barns fødsel, ved ”skelsår og alder”, ved giftermål, og – måske allermost – ved et dødsfald, da vil de fleste opdage, at uden kirken, uden de kirkelige handlinger, uden salmer og uden samtale med en forstandig præst, mangler der noget. Hvad ville juleaften være uden den danske folkekirke? Der er god grund til at opretholde de gode forhold, som gennem århundreder er vokset frem mellem stat og kirke i dette land.

Kirken spiller ganske enkelt en rolle i menneskers liv, en rolle, som er så vigtig, at det også er naturligt, at kirke og stat indgår i et tæt parløb. Staten blander sig ikke i kirkens forkyndelse, men den er med til at sikre, at de ansatte i kirken har ordentlige og regulerede forhold, og at kirkens medlemmer trygt kan henvende sig til deres sognepræst uden at risikere at falde i hænderne på sekteriske bevægelser.

I hele diskussionen om stat-kirke må det ikke glemmes, at kirken i realiteten yder staten store tjenester både gennem vedligeholdelsen af historiske bygninger, som i stand langt overgår stort set alt, hvad man ellers kan møde rundt omkring i verden. Samt at kirken i forbindelse med folkeregistrering og som begravelsesmyndighed notorisk udfører et arbejde, som ville være meget bekosteligt for stat eller kommuner at udføre. Endelig må nævnes, at staten i tidens løb har fået overdraget store mængder ejendom og jord fra kirken. Statstilskuddet til folkekirken er således ikke blot en venlig gave fra den danske stats skatteydere. Nej, statstilskuddet er udtryk for en i virkeligheden meget beskedent forrentning af den ejendom, som staten har overtaget fra kirken, samt en kompensation for nogle af de udgifter, folkekirken har med folkeregistrering og begravelsesvæsen. Økonomiske beregninger peger faktisk i retning af, at den samlede udregning for øjeblikket er til statens fordel! Det er snarere kirken, der støtter staten – end omvendt. Så rent

økonomisk skal man ikke regne med at det bliver billigere for den danske stat, hvis kirke og stat blev adskilt. Tværtimod, det vil koste skatte kroner med en adskillelse. Stat eller kommune skulle så til at etablere eget begravelsesvæsen og personregistrering, hvilket ville koste mere end det beløb, som betales til kirken. Staten har derfor også en interesse i at bevare den nuværende ordning. Hertil kommer, at hvis stat og kirke blev adskilt, så ville det temmelig sikkert få som konsekvens, at kirken blev politisk. At vi altså fik en dominerende politisk religion i Danmark. Men hvem er for alvor interesseret i det?

Politik og kristendom

Spørgsmålet om kirkens politiske engagement er jævnligt oppe at vende. Senest i den såkaldte Brorsons kirke-sag. Det er en af den slags sager, hvor der i grunden kun er tabere og ingen vindere. Og derfor er det en uheldig sag, sagen om de irakiske flygtninge og deres ophold i Brorsons kirke. Sagen har nok været med til skærpe spørgsmålet om forholdet mellem folkekirke og politik.

I dansk folkekirkelig sammenhæng må vi sige, at kirken ikke blander sig – og ikke skal blande sig - i det politiske liv og i de forskellige anliggender, som samfundet nu engang er optaget af. Vi har i Danmark en lang tradition for, at kirken netop holder sig beskedent i baggrunden i alle direkte politiske sager. Det betyder selvfølgelig ikke, at det skulle være fordi, det ikke var væsentligt, det, der hører det politiske liv til. Det er i allerhøjeste grad væsentligt, hvordan vi lever vort liv, hvordan vi bruger vores tid og vores opmærksomhed, hvad vi gør ved vore børn, ved syge og svage. Hvad vi gør ved flygtninge, indvandrere og asylanter. Det er det første, der er at sige. Det andet er, at den danske kirke bygger på en ordning, som siger, at vi kommer i kirken for at høre de bibelske beretninger, vi kommer for at møde evangeliets dom og trøst, vi kommer for at modtage sakramenterne og for at lovsynge Gud. Det kristne budskab lyder til os på en sådan måde, at vi alle sættes til vægs – uanset hvor vi hører hjemme i det politiske spektrum. Vi sættes alle på plads, når vi hører Jesu ord i lignelsen om den barmhjertige samaritaner: ”Gå du hen og gør ligeså!” Sådan lyder det til enhver, som ikke snyder sig udenom. Men *ansvaret*, udfoldelsen af, hvordan det så skal gøres – hvilke konsekvenser det får for mit liv, hvilke konsekvenser jeg vil pålægge samfundet at bære – det er så også et ansvar, jeg pålægges. Her kan ingen gemme sig under hverken Per eller Pouls – eller for den sags skyld kirkens – mening. Her kaldes vi til ansvar, som mennesker. Derfor er der heller ikke noget underligt i, at kristne mennesker kan stemme på forskellige politiske partier. Der er ikke et særligt parti, som på forhånd er sikret en guddommelig velvilje. For i kirken er vi

fælles om at være under ordet, vi er sammen under dommen og vi er sammen under nåden. Men ansvaret for at høre det, og ansvaret for at virkeliggøre sit liv som et liv, der leves i kærlighed til Gud og min næste – det ansvar påhviler den enkelte. Og selvfølgelig får det ord vi hører i kirken politisk konsekvens for ethvert menneske. Men buddet om næstekærlighed, det må ikke forveksles med en teori om, hvordan samfundet skal indrettes, eller hvordan andre skal leve deres liv. Den slags fører for det meste til hykleri. Nej, budet om næstekærlighed, det er et bud, som først er virkeligt, når det rammer mig selv. Det forekommer mig, at en fejlagtig opfattelse er ved at brede sig på dette sted. Undertiden hører vi kirken omtalt, som om præsten, eventuelt med støtte af de særligt interesserede, skulle udføre næstekærlige gerninger *i stedet* for alle andre, på hele sognets vegne, så at sige. Men det er en fejltagelse. Næstekærlighedsbudet gælder ethvert menneske – præst og ikke-præst, menighedsrådsmedlem såvel som ikke-menighedsrådsmedlem. Præsten er ikke ansat til at personificere næstekærligheden i sin egen person, mere end nogen anden – som et slags indbegreb af godhed. Men præstens helt særlige opgave er, at han eller hun er sat til at forkynde ordet, i de dømtes forsamling forkynde de dømtes benådning, det ord, der dømmer os alle uden undtagelse. Men sætter os fri til at handle som benådede. Her rammes vi alle om fordringen om at vise næstekærlighed.

Den rummelige folkekirke. Den rummer os alle med de forskellige politiske overbevisninger, vi har, og med de forskellige teologiske temperamenter, vi har. Den rummelige folkekirke. ”Gud ske lov!” siger nogle, mens andre gerne vil have den mere begrænset.

”Et velordnet anarki” er folkekirken blevet kaldt. ”Det oppegående dødsleje” er den blevet kaldt af andre. Og det er der nogle, der gerne vil rydde lidt op i. Stramme lidt op.

For er det ikke rigtigt, at folk ikke tager medlemskabet særligt alvorligt. De kommer jo ikke særligt meget. De har åbenbart kun brug for kirken når de skal døbes, konfirmeres, vies eller begravnes. En flok firehjulskristne, siger nogle.

Ja, det er sikkert rigtigt, at der nok kunne være plads til nogle flere i sognekirken på en almindelig søndag. Men det betyder ikke, at der ikke er en stor glæde ved og tryghed ved den danske folkekirke, repræsenteret ved den lokale kirke, præst og menighed. Ofte hører jeg: Ja, præster er sikkert temmelig kedelige at høre på, men vores præst, eller min konfirmationspræst, han var nu alle

tiders. Jeg tror, vi skal være meget varsomme med alt for skråsikkert at udbrede os om, hvad det enkelte menneske mener med sit medlemskab. Det er nu engang svært at granske hjerte og nyrer.

Der fortælles om en ung præst, der var på besøg i sognet hos nogle af de faste kirkegængere. Han kom til et ældre ægtepar, og han spurgte: ”Sig mig er der nogen rigtige kristne i sognet?” Konen tøvede en kende, men sagde så: ”Ja, når alt kommer til alt, så er der vel kun to.” Lidt efter da manden gik ud efter mere kaffe, sagde hun: ”Og ham dér er jeg ikke engang sikker på.”

Nej, vi er ikke dommere over et andet menneskes tro. Vi er og skal være medarbejdere på hinandens glæde. Vi har så rige muligheder i folkekirken for at møde mennesker med det kristne budskab – møde mennesker dér, hvor de er, med de spørgsmål og den tvivl, som ethvert menneske kæmper med.

Derfor er det for mig en stor glæde at se, hvor ihærdigt der rundt omkring i vort store stift arbejdes på at gøre den lokale kirke kendt og elsket i sognet. Der er alle de store fester, hvor I sætter alle sejl til for at fejre kirkens jubilæum eller reovering eller tilbygning. (Dem har der været mange af ... og i morgen 40 års jubilæum i Lindehøj!) Men jeg oplever i det hele taget en stor glæde og stolthed over ”vores kirke og vores præst og menighed” og stor opfindsomhed i at få det kristne budskab formidlet til alle lige fra babyer til de gamle på plejehjem.

Mangfoldigheden er stor i stiftet. Hvert sted er unikt med sin helt særlige kirkelige profil. Og sådan skal det være. Der skal ikke ensrettes herfra. Præsten er selvstændig leder i sit embede og skal selv strukturere sin tid, men præsten skal også samarbejde med menighedsråd og ansatte.

Menighedsrådet er det uvurderlige folkelige islæt, der viser, at kirken ikke er lig med præsten, men at alt sker i et samvirke. Ingen kan undværes. Det går fint de fleste steder, men der er også enkelte steder, hvor samarbejdet lader meget tilbage at ønske. Der er i dag en større åbenhed og opmærksomhed på, at det er livsvigtigt, at eventuelle konflikter løses i fordragelighed. Der er lige nedsat et arbejdsmiljøråd af Kirkeministeriet og Landsforeningen. For folkekirken vil og skal af med konflikter. Pressen elsker historier om, at ”nu skændes de hellige igen.” Og indrømmet. Der er nok at blive uenige om. Ansættelsesforholdene er så forskellige. Menighedsrådet er arbejdsgiver for de ansatte. Præsterne er ansat af Kirkeministeriet og under tilsyn af provst og biskop. Vi bliver nødt til at acceptere forskellige synspunkter. Og skulle nogen få den tanke, at en biskop kan afsætte et

folkevalgt menighedsråd. Må de tænke om igen. Et menighedsråd kan ikke afsættes og en præst heller ikke – så uoverensstemmelser klares ikke ved, at man slipper for den, man ikke bryder sig om. Man må på en eller anden måde lære at elske den, man har fået. De fleste steder går det fortrinligt, men pressen er jo mest interesseret i skandaler. Dem behøver vi ikke trage efter at være storleverandør af. Det er vi da heller ikke. I vores store stift er det såmænd forunderligt, at det går så godt og gnidningsløst langt de fleste steder. Til lykke! Det er et dejligt stift! Tak til jer alle for det store arbejde I lægger i kirken. Tak til alle ansatte, sognemedhjælpere, kordegne, kirketjenere, korister og organister og til alle, der giver af jeres liv og tid for at være med på den fælles opgave. Det er en særlig stor glæde for mig at mødes med jer i forbindelse med gudstjenester og i forbindelse med præsteansættelse og opleve den iver, I går til opgaven med. Vi har lykkeligvis mange ansøgere til embederne. Ca. 30-60 ansøgere pr. præstestilling.

Det er spændende med valget til stiftsråd, som løber af stabelen i disse dage. Den 7. oktober kan resultatet offentliggøres.

De 13 provstier vælger hver en lægmand, præsterne vælger tre præster, provsterne en provst, og domprovst og biskop er fødte medlemmer. Stiftsrådet vil tage magt fra menighedsrådet, frygter nogle. Her tænkes der vel særligt på udskrivning af det bindende stiftsbidrag. Men det har vi megen fælles glæde af. De tre konsulentstillinger, der tager sig af teologisk efteruddannelse for præster og lægfolk, religionspædagogiske kurser, og mediekonsulenten, der bl.a. laver vores stiftsblad og hjemmeside.

Stiftsrådet er nødvendigt, for at biskoppen skal have information om stiftet, siger nogle. Jo, det er jeg altid levende optaget af og får det også i høj grad med langt over 100 møder og gudstjenester årligt. Ud over alle samtalerne med ansøgere og præster og menighedsråd, samt alt det administrative på kontoret. Så jeg føler mig i høj grad velinformeret. Nogle frygter, at stiftsrådet vil blive politisk – begyndelsen til en synode. Det kommer ikke til at ske med min deltagelse!

Vi har haft et meget kompetent økonomiudvalg, som nu bliver udbygget til et stiftsråd med særlig forpligtelse over for stiftsmidlerne og stiftets forskellige udvalg. Tak til alle, der har lagt arbejde i økonomiudvalget og i et af stiftets mange udvalg. Tak til stiftamtmanden for råd og følge, for

nærvær og optagethed af vores store stift. Tak til alle jer for et godt og konstruktivt samarbejde i det forløbne år.

En stor tak til provsterne for solidt og loyalt samarbejde, for jeres formidling mellem stift, provsti og sogn. I har et stort arbejdspress og skal ind imellem tage beslutninger, som ikke altid er populære. F.eks. nu hvor I må beslutte at sætte kirkeskatteprocenten op, fordi der er sket en stigning i landskirkeskatten. Der skal spares og handles meget økonomisk med færre midler. Tak til provst Ove Kollerup for prædiken i dag.

Vi kan altid bruge flere præstestillinger. Nogle er oprettet ved lokalfinansiering. Det er de færreste steder, der er råd til det. Stiftet vil i de næste 5-6 år også få tilført stillinger fra andre stifter. Det er hårdt tiltrængt. Vi får i første omgang femten.

Tak til personalet for jeres store indsats og jeres gode humør. Der har været ca. 50 præsteansættelser med alt, hvad dertil hører af møder, samtaler og papirarbejde. Siden sidste landemode er der blevet ordineret femten. Der er ordination igen i næste måned.

Tak til jer alle for den hjertelighed og godhed, I møder mig med ved de mange møder og jubilæer i stiftet. Tak til Bo Grønbech og domkirkens personale.

Lad os stå sammen om at værne om folkekirken, værne om glæden, modsige misinformationer om folkekirkenes snarlige død, smitte hinanden med glæden. Lad ikke splid og kiv tage arbejdsglæden fra nogen. Glæd jer i stedet over den store tillid, der bliver vist jer som præst, ansat og menighedsråd.

Så fremad da i Jesu navn!